

ירון מישר

צילומים: אלכס הובר

תמלוגים בריקודי עם - כן או לא?

פסטיבל מחול כרמיאל 2017, היום השני

סקר קוראים ותגובות

” כויות יוצרים” - תשלום עבור שימוש בדבר שמישהו אחר חיבר/יצר זהו מנגנון שנוצר במשטרים הדמוקרטיים על מנת לכבד את היוצרים ולאפשר להם ליהנות ממאמצם (גדול או קטן). זכויות אלה קיימות והן המימוש של זכות הקניין וחופש העיסוק. הן אינן משהו שאנחנו יכולים להחליט אם אנחנו רוצים או לא רוצים לשלם עבור. לבעלי הזכויות בשירים בלחנים (ו... כן, גם בריקודים) אין אפשרות לממש זכות זו בצורה פרטנית, אלא באמצעות ארגון שיאגד את כל מי שמעוניין בכך (אקו"ם עבור המשוררים והמלחינים), לריקודאים עדיין אין דרך לממש זכות זו.

”זכות יוצרים” ניתנה על פי חוק לכל מי שחיבר/עשה משהו שאנשים רבים אחרים משתמשים בו, נהנים ממנו, וגם גובים כסף עבור השימוש בו. אין זה רלוונטי אם זו יצירה סימפונית מורכבת וארוכה, או שיר שמושמע ברדיו, או מצבור של צעדים **שיש או אין** בהם כל חידוש.

כתבה מפורטת תוכלו לקרוא [בגיליון 109 כאן](#).

”זכויות יוצרים” במוזיקה עבור **שימוש פומבי** משולמות, בד”כ, בצורה גלובאלית שנתית, על ידי העיריות, המתנ”סים, האוניברסיטאות, בתי הקפה, המסעדות, וכל מוסד אחר המפעיל מוזיקה עבור קהל, בצורה שוטפת לאורך כל השנה. **בצורה דומה יש לשלם גם עבור ריקודי עם ורצוי שהמנגנון שיעשה זאת יהיה אקו”ם.**

הנה תגובות לכתבה ולסקר שערכתי באינטרנט:

אקו”ם: מקבלים בברכה

בשנים עברו נעשו מספר ניסיונות לאפשר למחברי הריקודים (ריקודאים) להצטרף כחברים באקו”ם ולטפל בהגנה על “זכויות היוצרים” שלהם. למרבה הצער ניסיונות אלה לא צלחו.

אקו”ם תשמח לשוב ולהיפגש עם נציגי הריקודאים ולדון מחדש בנושא, על מנת לצרף את ריקודי העם למאגר היצירות המוגנות של אקו”ם, כך שניתן יהיה לגבות תמלוגים עבור השימוש בריקודים ובשירים, ולהעבירם ליוצריהם.

לרשותכם לכל דבר ועניין...

מושיקו הלוי: תמלוגים לריקודאים - לא ולא!!

ריקודי העם חוברו במטרה להנחילים לעם. אין אף מדינה בעולם שיצרה תקדים כזה - תשלומים לריקודאים.

מחברי הריקודים הפופולאריים בישראל, מוזמנים ללמד את ריקודיהם בחוץ לארץ, מקבלים תשלום לא מבוטל עבור עבודתם, ומתפרנסים בכבוד. פה לא מדובר בנסיעה אחת בשנה, אני מכיר ויודע על חלק ניכר ממחברי הריקודים שמוזמנים לחו"ל מספר פעמים בשנה ויש שכר טוב לעמלם.

במשך השנים יצרנו מתכונת שאני הייתי בין חלוציה, ורוב מחברי הריקודים נהנו ממנה. אנחנו אמנם חיברנו את הריקודים, אבל הרוקדים היו אלה שעזרו למחבר להתפרסם.

ברגע שיוחלט לשלם לכל מחבר ריקוד תמלוגים, אנחנו נאבד את המטרה המקודשת של "פיתוח תרבות ריקודית" ונהייה עדים לפתיחת בתי חרושת לחיבור ריקודים בשיטת הסרט הנע ויצוצו לפתע עשרות מחברי ריקודים בגלל רעיון התמלוגים.

אינני יודע מאין צץ הרעיון לשלם תמלוגים לריקודאים ומה היה הגורם למחשבה הזו, מלכתחילה היה האינטרס של מחבר הריקודים לקבל הכרה מן הרוקדים בישראל, ולא על מנת לקבל פרס כלשהו. במידה והצליח, מחבר הריקוד זכה לכבוד והערכה שהערך שלו גדול שבעתיים מסכום הכסף שעשוי לקבל מכל גוף כמו אקו"ם.

חברים יקרים, אני אישית מתנגד בכל מאודי לרעיון תמלוגים לריקודאים, אף על פי שמספר הריקודים שחיברתי יכול להקנות לי תשלום מכובד, ובכל זאת אינני רוצה לאבד את כבודי בגלל כסף.

מושיקו:
"מלכתחילה היה האינטרס של מחבר הריקודים לקבל הכרה מן הרוקדים בישראל, ולא על מנת לקבל פרס כלשהו."

פסטיבל מחולות כרמיאל 2016

ארגון הרוקדים: בשום פנים ואופן לא!

עולם ריקודי העם זקוק ליצירת ריקודים על מנת להתרענן ולהתחדש, אולם הכל צריך להיעשות במידה. למרבה הצער, מרקידים פעילים וכאלה שאינם פעילים מחברים מידי שנה מאות ריקודים חדשים. הרקע לכך הוא בעיקר הרצון להתפרסם ולהגיע לקהל רוקדים גדול ככל שניתן. כאן מתחילה מסכת של לחצים המופעלים בין מרקידים עמיתים ללמד את הריקודים החדשים - גם אם איכותם ורמתם אינה מניחה את הדעת.

כבר היום - עוד לפני הרעיון של התמלוגים - הגענו למצב שרוקדים אינם מסוגלים לעבור בין הרקדות כי הרפרטואר שונה מהרקדה להרקדה.

לצערנו הרב אין מנגנון של רגולציה ומיון, אשר יפחית ויקבע את מספר הריקודים החדשים שהענף יכול להכיל בשנה.

עניין התמלוגים רק יאיץ את התהליך ההרסני לו אנחנו עדים - ויגדיל באופן משמעותי את יצירת הרוקודים החדשים.

בנוסף, אנחנו רוצים להזכיר שריקודי העם נועדו להיות סוג של פעילות תרבותית עממית ומחברת בין חלקי החברה בארץ ובעולם. אט אט הפכו ריקודי העם להיות למקור הכנסה כספי לא מבוטל אותו נדרשים הרוקדים לשלם.

אם תתקבל ההצעה הזאת סביר להניח שפרט לתשלום דמי הכניסה להרקדה - אשר כבר היום בחלק מההרקדות הוא גבוה מידי - יצטרכו הרוקדים לשאת גם בהוצאה עבור התמלוגים.

יש לדעתנו שאלות רבות לא פתירות בהיבטים משפטיים (ריקודים אינם שירים והם לא מושמעים כדוגמת שיר), היבטים כלכליים, ארגוניים, ענייני זכויות יוצרים לדוגמה על כל הריקודים שחוברו עד היום פורסמו בפומבי ומתוך כוונה שיגיעו לשימוש חופשי לקהל הרחב ועוד כהנה.

אנחנו מתנגדים להצעה אשר תיטיב אולי עם מספר מצומצם של מרקידים, אך תגרום להרס רב ותפגע בעשרות אלפי הרוקדים בארץ ובעולם ותביא להרס של הענף כולו.

בברכה, **ארגון הרוקדים**

הסקר

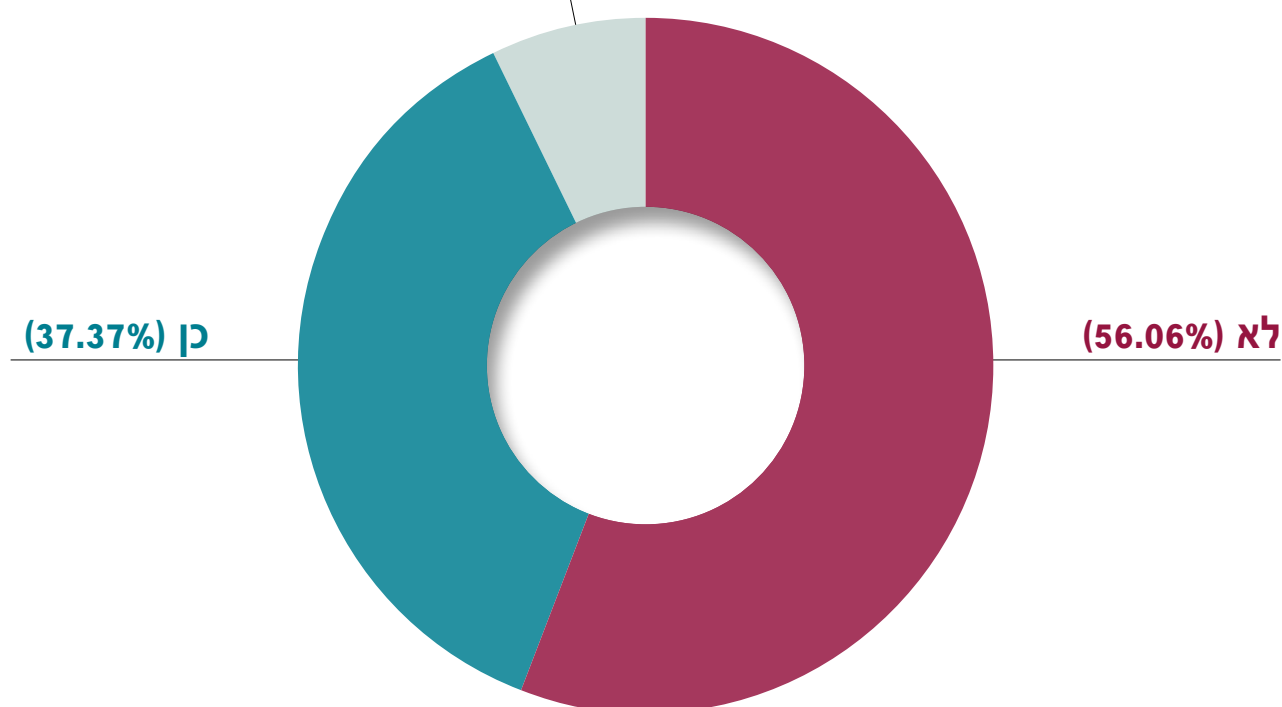
לסקר האנונימי ברשת ענו 330 קוראים, בנפרד בארץ ובחו"ל. רבים מאוד גם טרחו והוסיפו את דעתם. סימן שחשוב להם ותודה רבה לכל מי שטרח לכתוב. ריגשתם אותי באיכפתיות שהפגנתם. הכל מעניין, אך אין אפשרות להביא כאן את כל התגובות לכן בחרתי את המעניינות יותר (ראו בהמשך).

לסקר בארץ ענו 198 קוראים.

הרוב שולל את הרעיון 56% מול 37% שבחרו בעד ו-7% שאין להם דעה. 60% לא טרחו לקרוא את הכתבה. מבין העונים לכתבה סימנו רק 40% שקראו את הכתבה לעומת 60% שלא טרחו לקרוא.

האם לדעתך יש לקדם הסדר של תמלוגים עבור שימוש בריקודי עם [198 תגובות]

אין דעה (6.57%)

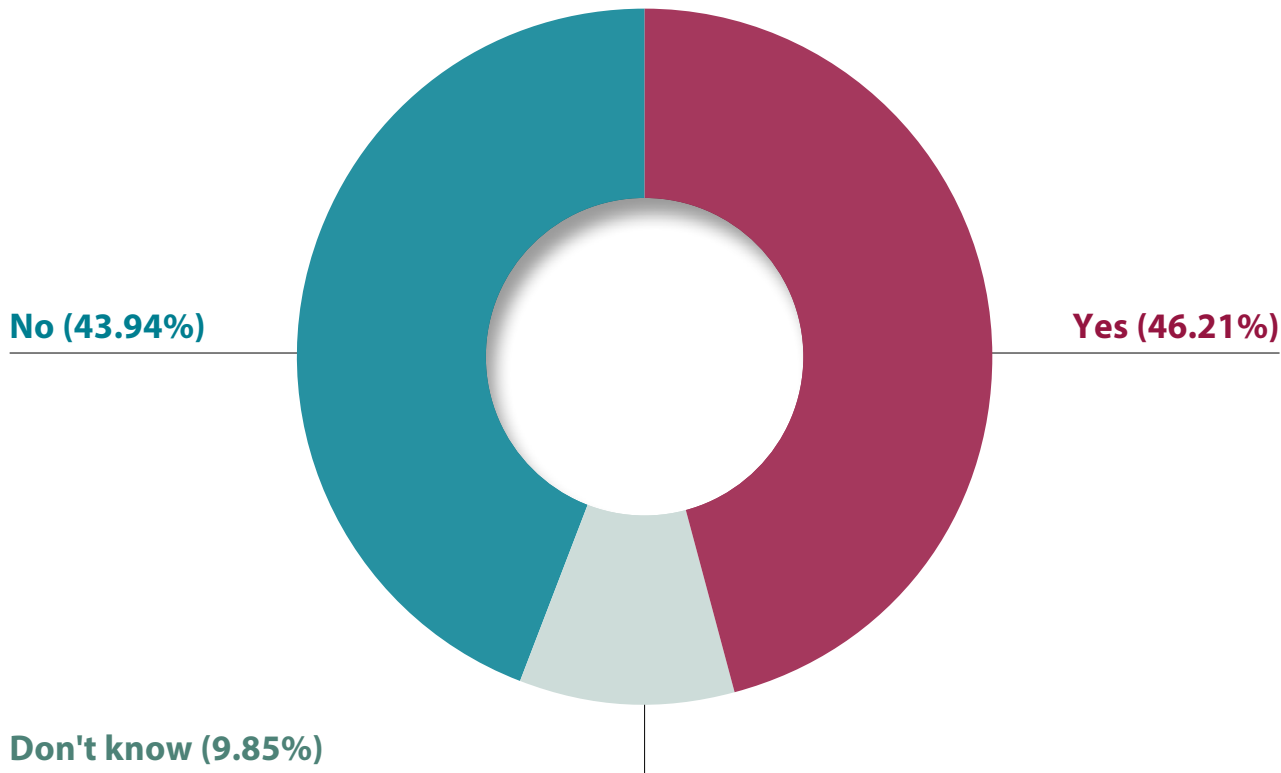

לסקר בחו"ל ענו 132.

כאן יש שוויון: בעד הרעיון 46% מול 44% שהם נגד ול-10% אין דעה. 56% קראו את הכתבה לעומת 44% שלא קראו. מבין העונים לכתבה סימנו 56% שקראו את הכתבה ו-44% שלא קראו.

Do you think that an arrangement of royalties for the use of folk dances should be promoted?

[132 תגובות]

אין זה רלוונטי
אם זו יצירה
סימפונית
מורכבת וארוכה,
או שיר שמושמע
ברדיו, או מצבור
של צעדים שיש
או אין בהם כל
חידוש.

בחו"ל יש יותר מודעות לצורך בתמלוגים. ניתן גם לראות שבחו"ל הרוקדים-מצביעים התייחסו קצת יותר ברצינות והקדישו זמן לקריאת הכתבה.

- שני מונחים הייתי מציע לשנות כשאנו עוסקים בנושא (וזה לא רק סמנטי):
1. במקום "יוצר" אני מציע את המילה "כוריאוגרף", "ריקודאי" או "מחבר".
 2. במקום "מרקידים" אני מציע "מדריכים" (כך זה היה בעבר).

פסטיבל מחולות כרמיאל 2016

פסטיבל מחולות כרמיאל 2016

לדעתי, כל יוצר,
כמו כל נותן
שירות, חייב
שיקבל גמול
על הקניין שלו,
שאנחנו עושים בו
שימוש.

הנה מקבץ חלקי ביותר מהתגובות שקיבלנו:

- אם נכניס את נושא התמלוגים, הריקודים יהפכו להיות עם יותר "פוליטיקה", מסחרי ומגעיל ממה שזה כבר היום. אין בזה המון כסף והשינוי הזה רק יעשה רע למערכת. זו דעתי.
- מגיע ליוצרים תמלוגים לא פחות מהמשוררים או המלחינים שגם מקבלים. היוצרים עבדו קשה ואין סיבה שלא יהנו מפרי עבודתם לאורך שנים.
- איך אפשר לשלם תמלוגים על צעד תימני, או שיכול-חילוף. ברוב הריקודים כ-90% מהצעדים כבר קיימים (הועתקו) מריקודים קודמים.
- לדעתי, כל יוצר, כמו כל נותן שירות, חייב שיקבל גמול על הקניין שלו, שאנחנו עושים בו שימוש.
- זה יגרום למרקידים מסויימים להרקיד רק את הריקודים של עצמם...
- אתה מחפש צרות ורק לעשות כאוס.
- לדעתי מרקידים יעלו את תעריף הכניסה כדי לכסות גם את תמלוגי היוצרים, ורוקדים רבים יעשו חישוב כלכלי וסדר העדפות.
- רצוי להקים מנגנון כזה גם בריקודי עם.
- ראוי שמעמד יוצרי הריקודים ישווה לזה של היוצרים האחרים לסוגיהם. לטווח הארוך זה טוב לכולם.
- גם כך התחום די יורד ואין מצטרפים חדשים. להתפרנס כמרקיד אינה משימה קלה. אז השאלה אם בתחום הנמצא בירידה יש להכביד עוד? לכן מציע סכום סמלי ולא גבוה.
- ריקוד מהווה יצירה לכל דבר אין סיבה שהיוצר לא יתוגמל.
- גם כך יש יותר מדי ריקודים חדשים, ואם יקבלו תמלוגים ירצו לייצר עוד הרבה.
- קודם כל שה"מרקידים", שברובם מתנהגים כתקליטנים בלבד, יודיעו לפני כל ריקוד את שם הריקוד והיוצר. יש מעטי מעט שמקרינים זאת על מסך, זו כבר עליית מדרגה, תוך מתן כבוד ליוצרים. שנית, בסופו של דבר זה יושת על הרוקדים שגם כך משלמים בין 30 ל-50 ש"ח לכניסה - שזו גזלה. שלישית, המרקידים משלמים לאקו"ם על השמעת השירים כמו שהאולמות משלמים?

זה יגרום
למרקידים
מסויימים להרקיד
רק את הריקודים
של עצמם...

- בנוסף האם תהיה חלוקה שוויונית בין היוצרים על שירים או השתלטות עויינת, כרגיל.
- יש הרבה אמנים שיש להם קושי להתפרנס. ואם התמלוגים יעזרו להם, אז זה שווה את זה. יוזמה מבורכת.
- מצידי אין בעיה אבל שתשלום יגיע מהמרקידים ולא מהרוקדים די לשלם 35 שקל.
- אני בעד אבל המנגנון חייב להיות שקוף, הוגן ומדויק ברמה סבירה וכך לגבי התמחור.
- הסדרת תמלוגים תקדם את הפיקוח על הריקודים ותעודד יצירת ריקודים איכותיים.
- כוריאוגרפיה של ריקוד היא יצירה אומנותית שכולנו נהנים ממנה. כוריאוגרפים שתרמו במשך מרבית חייהם להעשרת התרבות ואיכות החיים של כולנו, שיצרו ריקודים שאנו רוקדים שוב ושוב - בהחלט מגיע שתהיה להם הכנסה משמעותית מיצירתם - ובמיוחד לעת זקנה.
- במשך שנים רבות המרקידים לא התיחסו לזכויות יוצרים והשתמשו, בלי שום מגבלה, בהשמעת שירים ושינויים בהקלטה בהתאם לצרכי הריקוד. לכן עכשיו ברור לי שאין ליצור הסדר תמלוגים עבור שימוש בריקודי עם.

- נכון להפעיל תגמול. אבל, כמו בכל מוצר לא בעת ייצורו (ככל שיהיה מקסים ומכיר או להפך), אלא לאחר יצירת מדד מוכח שיש בו שימוש כמותי (מעל לרף מסויים) לתקופה של לפחות שנתיים ולא לתגמול כל מטאור שהיום הבליח ומחר דעך.
- כל מי שעובד וטורח ובונה "יש מאין" מגיע לו תמלוגים, מה עוד שאנשים נהנים מהעשייה שלו.
- ההשקעה הרבה הכרוכה בחיבור ריקוד (במיוחד האיכותיים) מחייב זאת!!
- קנין רוחני חייב להיות מוגן בחוק ובעלי ואני חייבים להיות מתוגמלים כחוק.
- יישר כוח.
- תמלוגים יקחו את הענף המקסים הזה של ארץ ישראל האמיתית, למקום אחר שבסופו של דבר ימוטט את הענף. זה lose-lose-lose situation שכולם יפסידו בסופו של דבר: היוצרים המרקידים והרוקדים.

פסטיבל מחולות כרמיאל 2016

- מיותר! רמת הריקודים הממוצעת נמוכה מאוד. יש יותר ריקודים שנלמדים ואחרי תקופה קצרה שוקעים בתהום הנשייה. עולם ריקודי העם דומה קצת לבבל. יש מרקידים שמקדמים ריקודים שלהם על פני ריקודים של יוצרים אחרים. לא צריך לנסות לעשות דבר רציני כמו תמלוגים לריקודי עם. ישראל הקטנה היא "חושך לגויים" בתחום זה. עשרת אלפים ריקודי עם. רובם המוחלט לא מוכרים ולא נרקדים. אנו שיאני העולם ב"בלבלה" בתחום שאמור להיות נכבד, אך הפך בחלקו הגדול למקום נמוך ולא הגיוני.
- ריקודי עם הם תרבות הכרחית. לא צריך להוסיף להם מקלות בגלגלים כדי להקשות. הכל צריך להיות חנים, חשוף לעיני כל בפארקים ובמקומות נגישים לכולם. הממשלה צריכה לממן את תרבות ריקודי העם כמעט מגיל אפס, וכל העוסקים בתחום צריכים לעסוק בכך בחינם מתוך תחושת שליחות ואהבה גדולה.

**אתה מחפש צרות
ורק לעשות כאוס.**

